

УДК 37.017

Євгенія Сорока
(Кременчук, Полтава)

ІСТОРІЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИЗАЙН-ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена ознайомленню з історією мистецької освіти України. Розглянуто специфіку розвитку мистецької освіти в різних регіонах України, наявність як позитивних так і негативних тенденцій розвитку. Доведено, що сьогодні для розвитку вітчизняної дизайнерської освіти важливо оптимально поєднувати ресурс академічних дисциплін з інноваційними засобами та технологіями; поповнювати заклади вищої освіти кадрами з творчим потенціалом – практикуючими дизайнерами.

Ключові слова: *дизайн, промислове мистецтво, дизайнерська освіта, дизайнери, конкурентноспроможність, товарні знаки, графічні елементи, виробни мистецтва, художньо-промислова школа.*

The article is devoted to familiarization with the history of art education in Ukraine. The specifics of the development of art education in different regions of Ukraine, the presence of both positive and negative development trends are considered. It has been proven that today for the development of domestic design education it is important to optimally combine the resource of academic disciplines with innovative means and technologies; to replenish institutions of higher education with personnel with creative potential - practicing designers.

Keywords: *design, industrial art, design education, designers, competitiveness, trademarks, graphic elements, works of art, art and industrial school.*

Сьогодні поняття мистецької освіти значно розширилося у зв'язку із появою нових технічних засобів і технологій, викликаних розвитком електронної індустрії і електронних комунікацій.

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*

Слід зазначити, що історично склалося так, що розвиток мистецтва та дизайн-освіти відбувався від домашнього навчання до професійного навчання в спеціалізованих навчальних закладах.

Для того, щоб розвивати сферу мистецької освіти та діяльності слід ретельно вивчити історію становлення та розвитку дизайн-освіти в Україні, оцінити як вплинули на мистецьку культуру України історичні чинники.

Аналізуючи та вивчаючи дослідження історії розвитку дизайн-освіти варто відмітити, що стародавні рисунки несуть у собі історичну цінність та слугують взірцями графічної культури, що не втрачає своєї актуальності і на теперішній час [1, с. 146].

Сучасні тенденції розвитку дизайну тісно пов'язані з використанням національного колориту, технік стародавніх митців та інноваційних технологій сучасності.

Метою даної статті є вивчення історії мистецької освіти в Україні. Завданням цієї статті полягає в тому, щоб показати розвиток дизайн-освіти з давніх часів до сьогодення.

Основи дизайну можна спостерігати в витворах майстрів минулого, де спостерігається поєднання технічних та естетичних форм. Специфіка дизайну ХХ ст. полягає в поєднанні матеріальної та творчої культури [2, с. 10].

Передумовою виникнення українського дизайну стало те, що на українську культуру та розвиток дизайну вплинули культури інших етносів, таких як римська та еллінська культури.

Дизайнерське мистецтво в Україні, орієнтоване на національні традиції і, одночасно, актуальне для сучасних європейських культур, розглядається в тісному зв'язку з країнами Центрально-Східної Європи. Це виникає переважно завдяки активному розвитку приватного бізнесу та

ринкової стратегії країни.

Ремесла в античних північно-причорноморських містах досягли надзвичайно високого рівня. У цей період отримали високий рівень розвитку основні форми побутового ужитку, предмети озброєння, прикраси.

Дизайн виступає посередником між: світом людей і світом речей; світом природним і світом духовним.

Дизайн являє собою сукупність культурних і духовних смислів, що зрозумілі особам, які представляють дане суспільство, (беручи до уваги звук, колір, інші характеристики, які людина здатна сприймати за допомогою почуттів) [3, с. 168].

Важливу роль у формуванні художніх особливостей мистецтва дизайну відіграли ранньослов'янська і давньоруська культури.

Культурно-історичний аспект розвитку дизайну щільно з'єднаний з проблематикою української дизайн-освіти.

Виникнення дизайну відносять до початку ХХ ст. тоді художники зайняли провідне місце в ряді галузей промисловості і отримали можливість формувати фірмовий стиль підприємств і впливати на товарну політику випуску товарів.

Джерелом досвіду української дизайн-освіти було мистецтво, яке було поєднане з християнською культурою. В той час активно засновуються навчальні художні заклади, мистецькі школи.

Так, наприклад, у Харкові, при місцевому колегіумі у 1767р. було засновано класи малювання, живопису та архітектури, а в Одесі відкрилась «Школа малювання й креслення».

У 1876 році у Львові була заснована перша в Україні загальнопромислова школа рисунка та моделювання, яка сформувалася під впливом загальноєвропейських художніх процесів [4, с. 115].

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*

У ХХ ст. з розвитком промисловості та нових технологій формується нове уявлення про дизайнерські основи, де увага приділяється промисловим виробам, в яких дизайнери знаходять джерело краси та натхнення .

Дизайнери активно користуються технічними та економічними здобутками для створення нових витворів мистецтва.

Також, на початку 90-х років в Україні розвивається новий вид дизайнерського мистецтва – створення плакатів. У той же час починається підготовка художників графічного дизайну в закладах освіти.

Слід зазначити, що впродовж періоду з 80-х років ХІХ ст. по 20-ті роки ХХ ст. в Україні утворилась інфраструктура художньо-промислової освіти.

Так, в Херсонському державному технічному університеті, а також Кіровоградському інституті регіонального управління та економіки була відкрита спеціалізація промисловий дизайн [5, с. 60].

З розвитком нових технологій з`являються різні форми мистецтва та нові спеціальності, формується нові аспекти розвитку дизайн-освіти в Україні та в усьому світі в цілому. Така тенденція буде сприяти створенню конкурентоспроможної продукції як в Україні, так і всьому світі.

Дослідження підготовки дизайнерів доводить, що це є процес , який поєднує професійне навчання та самовдосконалення. Головним пріоритетом дизайн-освіти є забезпечення неперервного розвитку та постійного підвищення кваліфікації, застосування інноваційних методів, зокрема навчання в студіях, навчання на власному досвіді. Для ефективного розвитку дизайн-освіти необхідно підтримувати й покращувати технічну базу навчальних закладів

Отже, сьогодні для розвитку вітчизняної дизайнерської освіти

важливо оптимально поєднувати академічні дисципліни з інноваційними засобами та технологіями.

Дизайнери в Україні надають перевагу окрім формальній ще й неформальній освіті. Неформальна освіта більш відповідає вимогам ринку та більш швидка у навчанні.

Сьогодні спостерігається поява нових форм навчання – дистанційного. Електронні технології дали можливість доступу до світових мистецьких здобутків різних культур, на яких й базується творче навчання.

Таким чином можна зробити висновок, що витoki вітчизняної дизайн-освіти сягають 20-х рр. ХХ ст., коли створювалися художньо-промислові школи.

Завдяки цілям і методам навчання вважаємо їх першоосновою дизайнерської освіти України. Важливим фактором є поєднання формальної та неформальної освіти.

Слід відмітити, що важливим показником дизайнерської освіти є затребуваність дизайнерів та їхньої продукції на ринку конкурентоспроможності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко, Д. К. Середовище як формоутворюючий фактор об'єктів зовнішньої реклами. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв.: збірка наукових праць. Серія: Мистецтвознавство №2. Харків: 2013. С. 146-149.*
2. Вергунов, С. В. К вопросу о дизайне и проблемах визуализации. *Инструментальный аспект. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв № 4. Харків : 2006. С. 10-15.*
3. Небесник І.І. *Художня освіта на Закарпатті у ХХ столітті: історико-педагогічний аспект . Ужгород : 2000. 168 с.*
4. Сергеева Н.В. *Дизайн інформаційних об'єктів у середовищі міста: спроба визначення. Дизайн-освіта Вісник ХДАДМ. № 7. Харків: 2007. С. 110 – 115.*

5. Сергеева, Н.В. *Дизайн – людина – середовище. Дизайн-освіта 2005: матеріали науково-практичної конференції. Вісник ХДАДМ. № 3. Харків: 2005. С.60–65.*

*Діана Вінницька
(Полтава, Україна)*

ТРАДИЦІЙНІ КОНСТРУКЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ВБРАННЯ

Формування українського народного одягу відбувалось протягом багатьох століть. Відтоді з кожної епохи залишився свій відбиток на традиційному вбранні, що являє собою велику частину історії України. Українське народне вбрання ще здавна було з різноманітним оздобленням, декоруванням і йому притаманна значна варіативність.

В умовах сьогодення важливо відроджувати давні українські традиції, знайомити молодь з національними формами українського народного мистецтва, розкривати національну неповторність українського етнодизайну [3, с. 291].

Характерні риси вбрання українців – простота фасону, у якому поєднуються краса та практичність; оздоблення великою кількістю яскравих декоративних елементів на будь якому елементі одягу; використання лише натуральних тканин; гармонійне доповнення вбрання оригінальними і різними аксесуарами.

Аналіз літератури показав, що питання особливостей декорування одягу вишивкою, аплікацією висвітлено в працях Д.Антоновича, З.Васіної, Т.Косьміної, К.Матейко, Х. Нагорняк Т.Ніколаєвої, Я. Олексюк-Тихоліз та ін.

Найбільш стійким щодо збереження традицій був одяг сільського населення. Багато його різновидів широко побутували до початку ХХ ст. За способом виготовлення одяг українців розподілявся на шитий і нешитий. Деталі шитого одягу скріплюються швами, а не шитого

*Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи»*